

*Іващенко М.В.**аспірант кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,
Львівський національний аграрний університет**Ivashchenko Mykhailo**Lviv National Agrarian University**ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1579-5275>*

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

FORMATION OF AGRARIAN ENTERPRISES' COMPETITIVENESS IN LVIV REGION

Анотація. У статті розглянуто формування конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств Львівської області. Конкурентоспроможність підприємства розглядається як результат ефективності їхньої діяльності в умовах конкурентного ринкового середовища. Зазначено особливості сільського господарства, які впливають на формування рівня конкурентоспроможності агровиробників. Установлено зміни в стані та діяльності сільськогосподарських підприємств області, які можна розглядати як результат набуття ними певних конкурентних переваг. Указано негативні обставини, що ускладнюють процес формування конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано заходи, реалізація яких необхідна для формування стійких конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств області.

Ключові слова: аграрні підприємства, конкурентоспроможність, конкуренція, ефективність діяльності, сільськогосподарське виробництво, державна підтримка.

Постановка проблеми. Сільське господарство України за рахунок потужного потенціалу і природних ресурсів може забезпечити високу конкурентоздатність аграрних підприємств як на національному, так і на міжнародному рівні. Проте в умовах сьогодення сільськогосподарські товаровиробники стикнулися з низкою проблем, пов'язаних із фінансово-економічною кризою в державі. Багатьом аграрним підприємствам, щоб утримати позиції на ринку, доводиться вдосконалюватися в усіх сферах своєї діяльності. Їм необхідно ретельно планувати ефективний розвиток і накопичувати необхідну інформацію про власні можливості та перспективи. Особливе значення для аграрних підприємств має їхня конкурентна позиція на ринку, яка виступає найважливішим чинником стимулювання господарської активності, сприяє збільшенню асортименту й поліпшенню якості продукції, зниженню витрат і стабілізації економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми конкурентоспроможності мають широкий діапазон – від теоретичних положень до обґрунтування конкретних практичних дій. Аналіз рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, установлення тенденцій і закономірностей у

формуванні їхніх конкурентних переваг є предметом уваги багатьох учених. Серед доробку українських економістів варто виділити опубліковані в останні роки ґрунтовні праці О. Гудзинського [2], О. Єрмакова [4], Ю. Данька [3], О. Николок [5], П. Саблука [6], І. Яціва [9] та інших авторів. Ними опрацьовано підходи до визначення рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, сформульовано пропозиції щодо зміцнення їхніх конкурентних переваг тощо.

Однак у діяльності сільськогосподарських підприємств відбуваються динамічні зміни, які по-різному проявляються в окремих областях України. Це вимагає продовження дослідження рівня конкурентоспроможності цих підприємств з урахуванням регіональних особливостей.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Для забезпечення ефективної діяльності підприємства необхідно цілеспрямовано і професійно аналізувати конкурентне середовище, враховуючи слабкі й сильні сторони окремого підприємства, галузі та економіки загалом. Тому визначення тенденцій розвитку аграрних підприємств і механізму конкурентної стратегії набуває в сучасних умовах надзвичайно великого значення. Зокрема, мають бути вирішені проблеми низької конкурентоспроможності окремих груп аграрних підприємств, виявлені й задіяні на практиці можливості її підвищення та розроблений організаційно-економічний механізм реалізації конкурентної стратегії.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження сучасних тенденцій розвитку аграрних підприємств Львівської області і вивчення чинників впливу на підвищення конкурентоспроможності їхньої діяльності у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. Поняття конкурентоспроможності сільського господарства трактується як конкурентні переваги аграрних підприємств за ринкових умов. Для її забезпечення необхідні розроблення і реалізація відповідних стратегій. Класичні підходи до визначення конкурентних переваг розроблено М. Портером. Він уважав, що конкурентоспроможність підприємства – це порівняльна перевага по відношенню до інших фірм, здатність суб'єкта ринкових відносин бути на ринку на одному рівні з наявними там аналогічними конкуруючими суб'єктами [1, с. 76].

Р. Фатхутдінов трактує конкурентоспроможність підприємства як його здатність виробляти конкурентоспроможну продукцію [8, с. 96]. І. Яців вважає, що сільськогосподарським підприємствам, виходячи з особливостей середовища їх функціонування, доцільно орієнтуватися на отримання конкурентних переваг, пов'язаних із нижчими витратами. Така конкурентна стратегія передбачає оптимізацію витрат на рівні, необхідному для повного забезпечення виробничих потреб, та постійний контроль над видатками [9, с. 284].

У рамках нашого дослідження конкурентоспроможність підприємства розглядаємо як результат ефективної господарської діяльності підприємства в умовах конкурентного ринкового середовища. Сільське господарство має низку специфічних ознак, від яких і залежить рівень його конкурентоспроможності. Серед них: значна конкуренція за використання земельних ресурсів; економічне змагання між великою кількістю підприємств галузі, яке набуває ознак монополістичної конкуренції; сільськогосподарська продукція може використовуватися як кінцевий продукт споживання та сировина для подальшої переробки тощо. Ці особливості галузі впливають на обґрунтування механізмів формування стійких конкурентних переваг окремих аграрних товаровиробників.

Перебіг конкуренції в тій чи іншій галузі певною мірою залежить від регіональних особливостей. У Львівській області сільське господарство створює близько 10% валової доданої вартості та займає третє місце після промисловості й торгівлі. Загалом природно-кліматичні умови для ведення аграрного виробництва вважаються складнішими за середні по Україні: значна частка території області припадає на гірську й передгірську зони, де природна родючість ґрунтів відносно низька. Незважаючи на це, сільськогосподарські підприємства області демонструють високі темпи розвитку (табл. 1), що позитивно характеризує рівень їхньої конкурентоспроможності.

У 2019 р. в області функціонувало 1 342 сільськогосподарських підприємства. Тенденція до зменшення їх кількості відображає наявність конкуренції в системі аграрного виробництва, внаслідок чого найслабші суб'єкти господарювання припиняють діяльність. Та рівень внутрігалузевої конкуренції в сільському господарстві загалом вважається відносно низьким, що пов'язано з великою кількістю присутніх на ринку суб'єктів – продавців сільськогосподарської продукції. Зростання кількості аграрних підприємств, яке спостерігаємо на кінець досліджуваного періоду, вказує на те, що ця конкуренція не стає непереборною перешкодою для появи нових господарств, зокрема тих, що відносяться до категорії малих.

Слід відзначити помітне збільшення площі використовуваних аграрними підприємствами угідь, що відображає їхні успіхи в конкуренції за право використання (оренди) земель сільськогосподарського призначення. До підприємств переходять угіддя, які перед тим перебували в користуванні господарств населення. Такий процес є позитивним, оскільки рівень технологічної ефективності виробництва в сільськогосподарських підприємствах за ключовими показниками значно вищий, аніж у господарствах населення.

Середньооблікова кількість штатних працівників сільськогосподарських підприємств Львівщини в останні роки становила близько 1,2% від загальної кількості найманих працівників підприємств, установ та організацій області. З 2013 р. простежується тенденція до зростання їх чисельності, яка узгоджується з процесом розвитку товарного виробництва в галузі. Сільськогосподарські підприємства в області вважаються вигідним місцем праці, адже середньомісячна заробітна плата штатного працівника у 2019 р. перевищувала середній по області показник на 12,5%. Слід зазначити, що рівень оплати праці в аграрних підприємствах області є вищим за середній по сільському господарству країни. Отже, зростання оплати праці формує один із важливих компонентів конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств, що забезпечує їм певні успіхи у змаганні за залучення кваліфікованих та відповідальних працівників.

Обсяг виробництва підприємствами Львівської області продукції сільського господарства впродовж останнього десятиліття зростав доволі високими темпами. У 2019 р. відносно 2010 р. її вартість (у постійних цінах 2016 р.) збільшилася у 2,2 рази і становила 11 063,3 млн грн. Для порівняння: загалом по сільськогосподарських підприємствах України цей показник упродовж зазначеного періоду зріс в 1,7 рази. Вищі темпи зростання обсягів виробництва вказують на наявність певних конкурентних переваг у агровиробників області.

Упродовж досліджуваного періоду операційна діяльність сільськогосподарських підприємств Львівської області була рентабельною. Рівень їх рентабельності та частка прибуткових підприємств в останні роки перевищувала середні дані по економіці області загалом. Це сформувало високий рівень конкурентоспроможності агровиробників у міжгалузевій конкуренції за інвестиції. Обсяг коштів, що надходять у сільське господарство, не дає змоги вирішити всі існуючі проблеми, однак забезпечив низку позитивних змін. Водночас тенденції в окремих галузях сільськогосподарського виробництва неоднакові, про що свідчать дані, наведені в табл. 2.

Таблиця 1

Динаміка розвитку сільськогосподарських підприємств Львівської області

Показник	2010 р.	2013 р.	2015 р.	2017 р.	2019 р.	2019 р. до 2010 р., %
Кількість підприємств, од.	1490	1442	1428	1186	1342	90,1
Площа сільськогосподарських угідь, усього, тис га	221	301	318	366	379	171,5
Середньооблікова кількість штатних працівників, тис осіб	7,1	6,2	6,3	6,3	6,5	91,5
Середньомісячна заробітна плата штатного працівника, грн	1551	2353	3394	7109	10429	у 6,72 раза
у відсотках до середньої по області	79,9	84,4	107,9	111,2	112,5	+ 32,6 в. п.
Продукція сільського господарства (у постійних цінах 2016 р.), млн грн	5095,6	7844,4	8269,2	10200,5	11063,3	217,1
Чистий прибуток (збиток), млн грн	378,3	1095,8	-371,8	1057,9	1147,3	303,3
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	20,1	29,1	12,8	16,2	18,6	- 1,5 в. п.

Джерело: розраховано на основі [7]

**Динаміка виробництва основних видів продукції сільськогосподарськими підприємствами
Львівської області, тис. т**

Продукція	2010 р.	2013 р.	2015 р.	2017 р.	2019 р.	2019 р. до 2010 р., %, разів
Зерно	324,1	784,0	910,8	958,4	1204,0	у 3,7 раза
Ріпак і кольза	97,2	153,7	141,2	175,9	184,5	189,8
Соняшник	0,2	18,5	27,8	73,7	72,6	у 363 раза
Соя	4,4	27,4	76,1	132,9	159,7	у 36,3 раза
Цукрові буряки	496,9	630,7	573,3	800,9	619,0	124,6
Картопля	48,9	45,9	46,3	47,1	50,0	102,2
Овочі	19,2	23,2	35,3	30,3	29,8	155,2
Плоди та ягоди	0,8	3,2	10,1	18,2	21,7	у 27,1 раза
М'ясо (у забійній масі)	51,9	70,3	60,6	70,7	72,8	140,3
Молоко	22,9	26,4	25,6	28,2	29,6	129,3
Яйця, млн шт.	136,0	67,0	59,3	59,7	54,1	39,8

Джерело: розраховано на основі [7]

Відмінності у темпах зростання обсягів виробництва окремих видів продукції є результатом видової конкуренції в сільському господарстві. Аграрні підприємства віддають перевагу виробництву орієнтованого на експорт продукції рослинництва: зерна, насіння олійних культур (ріпаку, соняшнику, сої). Привертає увагу стрімке зростання виробництва підприємствами області плодів та ягід. Натомість у тваринницьких галузях темпи зростання обсягів виробництва продукції значно нижчі. Як низьку можна охарактеризувати конкурентоспроможність яєчних птахофабрик області.

Частка підприємств у загальному обсязі виробництва продукції сільського господарства у Львівській області зростає. У 2019 р. вона сягнула 41,4%, збільшившись порівняно з 2010 роком на 16 %. Господарства населення в області ще залишаються основною категорією агровиробників, однак їхні ресурсні можливості значно слабші, ніж підприємств.

Водночас аграрні підприємства і господарства населення можна розглядати як конкурентів, інтереси яких у низці аспектів пересікаються. Жорстке протистояння не спостерігається, оскільки основна діяльність цих категорій сільгоспвиробників відбувається у різних продуктових підкомплексах. Зокрема, у господарствах населення зосереджено виробництво картоплі, продукції вирощування овочевих, плодівих та ягідних культур, тоді як у підприємствах – вирощування зернових і технічних

культур. Також населення утримує переважну частину сільськогосподарських тварин: великої рогатої худоби (у тому числі корів), овець та кіз, птиці, виробляє основну частку молока та яєць, а підприємства більше вирощують свиней та виробляють м'яса птиці.

Оскільки конкурентні відносини проявляються переважно у сфері комерційної діяльності, розглянемо обсяги реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами (табл. 2). Зростання обсягів її продажу можна розглядати як результат успішної конкуренції за ринки збуту. Зазначимо, що на окремих сегментах цих ринків сільськогосподарські підприємства області конкурують із господарствами населення, агровиробниками з інших регіонів України, а також відчувають тиск із боку імпортерів продовольства.

Упродовж 2010–2019 рр. стрімкими темпами зростали обсяги реалізації сільськогосподарськими підприємствами Львівської області картоплі (у 21 раз) і продукції вирощування плодівих та ягідних культур (у 10,6 рази). Це свідчить про прагнення окремих підприємств укріпити позиції у тих ринкових нішах, де спостерігається незадоволений попит на відповідну продукцію. Негативні тенденції спостерігаємо за обсягами реалізації молока, тобто у молочному скотарстві конкурентні позиції аграрних підприємств області можна оцінити як доволі слабкі. Варто уточнити, що у 2010 р. підприємства

**Динаміка реалізації основних видів продукції сільськогосподарськими підприємствами
Львівської області, тис. т**

Продукція	2010 р.	2013 р.	2015 р.	2017 р.	2019 р.	2019 р. до 2010 р., %, разів
Зерно	123,0	244,4	959,1	589,9	959,1	у 7,8 раза
Цукрові буряки	138,6	402,6	613,9	580,7	707,7	у 5,1 раза
Картопля	1,7	34,1	40,8	29,0	35,7	у 21,0 раза
Культури овочеві	4,3	13,1	31,4	11,9	5,6	130,2
Культури плодіві та ягідні	0,8	0,6	24,6	11,7	8,5	у 10,6 раза
М'ясо (у забійній масі)	18,7	68,6	80,9	87,4	103,3	у 5,5 рази
Молоко	44,2	18,9	21,9	20,9	22,3	50,5
Яйця, млн шт.	50,3	133,3	58,5	39,7	45,3	90,1

Джерело: розраховано на основі [7]

реалізували значні обсяги молока, закупленого у населення. Частка продукції рослинництва в загальному обсязі реалізації продукції сільськогосподарства підприємствами становила у 2019 р. 68,6%, тваринництва – 31,4%.

Частина продукції, виробленої сільськогосподарськими підприємствами Львівської області, продається за кордоном. Зокрема, сільське господарство забезпечує значну частку в експорті за рахунок продукції зернових та олійних культур: у 2019 р. частка продукції вирощування цих культур становила 13,9% у загальному обсязі експорту всіма підприємствами області. Безпосередньо сільськогосподарські підприємства нечасто виступають у ролі експортерів, переважно просування їхньої продукції на зарубіжні ринки здійснюється через посередників. Та все ж вітчизняних агропромислових виробників можна вважати опосередкованими учасниками конкуренції на зарубіжних ринках збуту, адже споживачі оцінюють якість їхньої продукції, а рівень виробничих витрат сільськогосподарських підприємств впливає на можливість застосування інструментів цінової конкуренції.

Незважаючи на певні позитивні тенденції, у діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області залишається чимало проблем, що впливають на рівень їхньої конкурентоспроможності. Їх проявом можна вважати зменшення кількості технічних засобів у користуванні цих підприємств, що, своєю чергою, пов'язано з недостатнім забезпеченням фінансовими ресурсами.

У зв'язку з проблемами в інших галузях економіки спостерігається подорожчання пального, мінеральних добрив, засобів захисту рослин і багатьох інших ресурсів, що негативно впливає на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств. Так, індекс цін на матеріально-технічні ресурси промислового походження, які використовуються в сільському господарстві, становив у 2019 р. порівняно з попереднім роком 104,7%. Водночас через несприятливу ринкову кон'юнктуру, пов'язану зі збільшенням пропозиції продукції, середні ціни реалізації зерна сільськогосподарськими підприємствами Львівської області знизилися у 2019 р. порівняно з попереднім роком на 9,2%, насіння олійних культур – на 12,1%, м'яса у живій вазі – на 1,3%, яєць – на 18,0% [7]. Ці дані свідчать про протистояння між учасниками ринків сільськогосподарської продукції, інтереси яких не збігаються.

На формування конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств впливає й рівень їх державної підтримки. Така практика застосовується майже в усіх розвинених країнах світу, до неї вдається й уряд України. Однак рівень цієї підтримки в нашій країні помітно коливається за напрямками її надання, що вказує на відсутність системного підходу до її формування. Так, у держбюджеті на 2018 р. така підтримка була передбачена в обсязі 5,9 млрд грн, у 2019 р. – 6,9 млрд грн, а на 2020 р. – лише 4,4 млрд грн. Відповідні показники з розрахунку на одиницю площі угідь та поголів'я тварин значно поступаються обсягам державної підтримки фермерів в економічно розвинених країнах. Та з позицій захисту економічної конкуренції, функція якої покладається на державу, принциповішим є не стільки обсяг бюджетної підтримки аграріїв, скільки забезпечення прозорих і справедливих умов її розподілу між суб'єктами господарювання.

За результатами конкуренції формуються пропорції між обсягами виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції, які не повною мірою відповідають суспільним інтересам. Надмірна увага до виробництва продукції, більшість якої буде продана на зовнішніх ринках, веде до недостатнього рівня забезпе-

чення внутрішніх потреб окремими видами продовольства. З урахуванням цього мають бути встановлені оптимальні параметри збалансованого розвитку рослинництва й тваринництва на рівні окремих областей та територій у їх складі з урахуванням спеціалізації агропромислових виробників та економічно обґрунтованої наявності основних і додаткових галузей, створено умови для раціонального використання земельних угідь і трудових ресурсів, упровадження зональних систем землеробства, інноваційних технологій вирощування сільськогосподарських культур тощо.

Аграрні підприємства самостійно за короткий період можуть отримати певні конкурентні переваги, реалізуючи комплекс заходів, що ґрунтується на аналізі ринкової кон'юнктури, врахуванні наявного попиту, впливу ринкових чинників на всіх стадіях виробничого процесу, просування товарів каналами товароруку, які передбачають вихід на перспективні ринкові ніші.

Для підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств в Україні загалом і на регіональному рівні зокрема необхідні: формування стійкого платоспроможного попиту на вітчизняну сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку за рахунок зростання доходів населення та підвищення якості цієї продукції, здешевлення її виробництва; реалізація зовнішньоекономічних зв'язків щодо імпортно-експортних операцій сільськогосподарської продукції; зростання рівня мотивації персоналу аграрних підприємств як запорука підвищення ефективності та результативності праці; оновлення матеріально-технічної бази агропромислових виробників; застосування ефективної підприємницької стратегії для оптимізації виробництва; підвищення рівня ефективності державної підтримки та державного регулювання виробництва продукції сільського господарства тощо.

Зазначені заходи є запорукою підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, що дасть змогу збільшити виробництво високоякісної продукції, знизити її собівартість загалом і енерго- та трудомісткість зокрема. Разом із тим подолання сучасних проблем і розвиток конкурентоспроможності аграрних підприємств на перспективу можливі за умов формування ефективної системи управління підприємством, спрямованої на стратегічний розвиток та отримання довгострокових результатів. Ефективна політика для АПК повинна враховувати специфіку агросфери, фінансовий стан підприємств і гарантувати економічну безпеку виробників сільського господарства.

Висновки і пропозиції. У діяльності сільськогосподарських підприємств Львівської області впродовж останнього десятиліття спостерігаються позитивні зміни, які слід розглядати як зростання рівня їхньої конкурентоспроможності. Свідченням конкурентних переваг цих підприємств є зростання площі землекористування та рівня заробітної плати (результат конкуренції за ресурси), збільшення обсягу виробництва й реалізації продукції (закріплення ринкових позицій), відносно високі показники рентабельності операційної діяльності (формують інвестиційну привабливість галузі). З іншого боку, неоднакові темпи розвитку окремих галузей сільськогосподарського виробництва є результатом негативного впливу конкурентних відносин на систему аграрного виробництва. Їх усунення можливе за допомогою державних регуляторних заходів.

Формування стійких конкурентних переваг потребує певного часу. Зусилля аграрних підприємств, які не забезпечили позитивного економічного ефекту в поточному році, можуть бути елементом конкурентної стратегії, що виявиться ефективною в перспективі. Це вимагає продовження дослідження особливостей формування конкурентних переваг аграрних підприємств.

Література:

- Porter M.E. *Competitive Advantage of Nations*. New York : Free Press, 1990. 426 p.
- Гудзинський О.Д., Драгомирецька К.П. Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств в умовах їх інноваційного розвитку. Київ : Компринт, 2015. 256 с.
- Данько Ю.І. Формування систем забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств : монографія. Суми : Університетська книга, 2016. 301 с.
- Срмаков О.Ю., Есаулов В.А. Техніко-технологічне забезпечення конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 6. С. 325–329.
- Никольок О.М. Управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського підприємства: теоретико-методологічні основи. Житомир : ЖНАЕУ, 2016. 316 с.
- Саблук П.Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи. *Економіка АПК*. 2015. № 2. С. 10–17.
- Сільське господарство: статистична інформація / Головне управління статистики у Львівській області. URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?vid=1&code=04&show=1&show1=1 (дата звернення: 26.06.2020).
- Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. Москва : ИНФРА-М, 2000. 312 с.
- Яців І.Б., Яців С.Ф. Особливості формування конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 1. С. 278–285.
- Hudzynskiy O. D., Drahomyretska K. P. (2015). Upravlinnia konkurentospromozhnistiu silskohospodarskykh pidpriemstv v umovakh yikh innovatsiinoho rozvytku [Management of competitiveness of agricultural enterprises in the conditions of their innovative development]. Kyiv: Komprynt. (In Ukrainian)
- Danko, Yu. I. (2016). *Formation of systems for the competitiveness of agrarian enterprises*. Sumy: Universytetska knyha. (in Ukrainian)
- Yermakov, O.Y., & Esaulov, V.A. (2015). Tekhniko-tekhnologichne zabezpechennya konkurentospromozhnosti produktsiyi sil'skohospodars'kykh pidpriemstv [Technical and technological support of competitiveness of agricultural products]. *Global and national economic problems*, (6), 325–329.
- Nykoliuk, O. M. (2016). *Management of the competitiveness of agricultural enterprises: theoretical and methodological foundations*. Zhytomyr : Vyd-vo ZhNAEU. (in Ukrainian)
- Sabluk, P.T. (2015). Stan i napryamy rozvytku ahrarnoyi reformy. [Status and directions of agrarian reform development]. *Economics of AIC*, (2), 10–17. (in Ukrainian)
- Agriculture: statistical information / Main Statistical Office in Lviv region [website]. URL: https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?vid=1&code=04&show=1&show1=1 (accessed 26 June 2020).
- Fatkhutdinov R.A. (2000). Konkurentosposobnost': ekonomika, strategiya, upravleniye [Competitiveness: economics, strategy, management]. Moscow: INFRA-M. (in Russian)
- Yatsiv, I. B., Yatsiv S. F. (2018). Osoblyvosti formuvannya konkurentnykh perevah silskohospodarskykh pidpriemstv. Peculiarities of the formation of competitive advantages of agricultural enterprises. *Ekonomichnyy analiz*. T. 28. (1), 278–285.

References:

- Porter, M.E. (1990). *Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.

Аннотация. В статье рассмотрено формирование конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий Львовской области. Конкурентоспособность предприятия рассматривается как результат эффективности их деятельности в условиях конкурентной рыночной среды. Указаны особенности сельского хозяйства, влияющие на формирование уровня конкурентоспособности агропроизводителей. Установлены изменения в состоянии и деятельности сельскохозяйственных предприятий области, которые можно рассматривать как результат приобретения определенных конкурентных преимуществ. Указаны негативные обстоятельства, усложняющие процесс формирования конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий. Обоснованы мероприятия, реализация которых необходима для формирования устойчивых конкурентных преимуществ сельскохозяйственных предприятий области.

Ключевые слова: аграрные предприятия, конкурентоспособность, конкуренция, эффективность деятельности, сельскохозяйственное производство, государственная поддержка.

Summary. Market conditions in agriculture have caused a number of negative phenomena. There is a characteristic decrease in the competitiveness and efficiency of agricultural enterprises due to political instability, reduced demand for agricultural products due to low solvency, weak material and technical base of enterprises, low level of investment attractiveness and innovation, etc. In addition, due to the deepening of integration relations with European countries, there is a problem of production, which must meet the requirements of the European agricultural market. All this leads to increased attention of agricultural producers to ways to increase the efficiency and competitiveness of agricultural production and protect their interests in foreign markets. The activity of agricultural enterprises of Lviv region is similarly undergoing dynamic changes, which requires further research on the level of competitiveness of these enterprises, taking into account regional characteristics. The article systematizes the factors influencing the competitiveness of agricultural products in the region both in domestic and foreign markets. At the same time, it is determined that the formation of the competitiveness of agricultural enterprises should be carried out at all stages of production, taking into account key aspects of their production and economic activities and developed competitive strategy, best adapted to resource potential and external conditions. This requires optimal parameters of balanced development of crop and livestock production, taking into account their specialization and economically justified availability of basic and additional industries, created conditions for rational use of land and labor resources, introduction of innovative technologies that will increase the competitiveness of agricultural enterprises in the future. And effective state policy must take into account the specifics of the agricultural sector, the financial condition of enterprises and guarantee the economic security of agricultural producers. Specific regulatory programs must comply with the principles of consistency of the provisions of various regulations and the completeness of the solution of tasks.

Keywords: agrarian enterprises, competitiveness, competition, efficiency of activity, agricultural production, state support.